

**TINGKAH LAKU
PENGUNDIAN
DALAM
PILIHAN RAYA
PARLIMEN
SARAWAK**

Mohd Faisal Syam Abdol Hazis
Neilson Ilan Mersat
Ahi Sarok

4.959
MFS

TINGKAH LAKU PENGUNDIAN DALAM PILIHAN RAYA PARLIMEN SARAWAK

Mohd Faisal Syam Abdol Hazis
Neilson Ilan Mersat
Ahi Sarok

Universiti Malaysia Sarawak
Kota Samarahan
2002

PUSTAKA PERDANA

1005388

Kandungan

<i>PRAKATA</i>	ix
<i>SENARAI SINGKATAN</i>	xii
1 PILIHAN RAYA PARLIMEN DI SARAWAK	
Pengenalan	1
Sekilas pandang pilihan raya parlimen 1969 hingga 1999	5
<i>Pengundi Berdaftar</i>	6
<i>Peratusan Mengundi</i>	7
<i>Parti yang Bertanding</i>	8
<i>Undi Popular</i>	11
Keputusan pilihan raya parlimen 1999	12
<i>Undi Popular</i>	13
<i>Undi Rosak</i>	13
<i>Manifesto Pilihan Raya</i>	13
<i>Isu-isu Pilihan Raya</i>	14
<i>Prestasi Barisan Nasional</i>	19
<i>Impak Parti Pembangkang</i>	21
Kesimpulan	24
2 TINGKAH LAKU PENGUNDIAN: TEORI DAN KONSEP	
Demokrasi dan Penglibatan Politik	27
Definisi Tingkah Laku Pengundian	31
Model Tingkah Laku Pengundian	32

	<i>Model Sosiologi</i>	32
	<i>Model Psikologi</i>	33
	<i>Model Kognitif</i>	34
	<i>Model Michigan</i>	34
	Kajian lepas tingkah laku pengundian di Malaysia	35
	<i>Kajian Lepas di Semenanjung dan Sabah</i>	35
	<i>Kajian Lepas di Sarawak</i>	39
	Kesimpulan	42
3	LATAR BELAKANG KAJIAN	
	Pengenalan	46
	Kawasan Kajian	47
	Populasi Kajian	50
	Sampel Kajian	50
	Pengedaran Borang Soal Selidik	52
	Profil Responden	55
	<i>Umur</i>	55
	<i>Taraf Pendidikan</i>	56
	<i>Jenis Pekerjaan</i>	57
	<i>Tahap Pendapatan</i>	58
	Hipotesis Kajian	58
	Kesimpulan	59
4	BUDAYA POLITIK	
	Pengenalan	60
	Pandangan pengundi terhadap SPR dan sistem pilihan raya	61
	<i>Tahap Pengetahuan Pengundi Terhadap Fungsi dan Peranan SPR</i>	61
	<i>Keyakinan Terhadap Ketelusan SPR</i>	61
	<i>Tahap Pengetahuan Pengundi Mengenai Sistem Pilihan Raya</i>	64
	<i>Kepentingan Mengundi</i>	65

	<i>Tahap Pengetahuan Mengenai Hak dan Tanggungjawab Pengundi</i>	66
	Pandangan Pengundi Terhadap Kerajaan yang Memerintah	67
	Kesimpulan	69
5	PENYERTAAN POLITIK	
	Pengenalan	72
	Tahap Penyertaan Politik Pengundi di Sarawak	73
	<i>Minat Terhadap Politik</i>	73
	<i>Keahlian Pengundi dalam Parti Politik</i>	74
	<i>Tahap Peratusan Mengundi dalam Pilihan Raya Parlimen</i>	75
	Trend penyertaan politik pengundi di Sarawak	76
	<i>Pengundi Melayu</i>	77
	<i>Pengundi Iban</i>	77
	<i>Pengundi Cina</i>	77
	Faktor-faktor yang Mempengaruhi Tahap Penyertaan Politik	78
	<i>Pengaruh Individu Terhadap Penyertaan Politik</i>	79
	<i>Pengaruh Politik Terhadap Penyertaan Politik</i>	81
	Kesimpulan	82
6	SUMBER MAKLUMAT POLITIK	
	Pengenalan	84
	Sumber maklumat Politik Pengundi	85
	Pola penggunaan Sumber Maklumat Politik	87
	Kesimpulan	88
7	MODEL TINGKAH LAKU PENGUNDIAN DI SARAWAK	
	Pengenalan	92
	Faktor-faktor yang Mempengaruhi Tingkah Laku Pengundian	92
	<i>Faktor Calon</i>	92

<i>Faktor Parti</i>	96
<i>Faktor Etnik</i>	101
<i>Faktor Maklumat dan Isu</i>	105
<i>Faktor Wang</i>	108
Model Tingkah Laku Pengundian di Sarawak	110
<i>Pengundi Sebagai Entiti yang Bersifat Heterogenous</i>	111
<i>Pelbagai Faktor yang Mempengaruhi Pilihan Pengundi</i>	112
<i>Peranan Faktor Demografi dalam Membentuk Tingkah Laku Pengundian</i>	115
Kesimpulan	124
LAMPIRAN	127
GLOSARI	140
BIBLIOGRAFI	141
INDEKS	146

Prakata

Buku ini memfokuskan perbincangan tentang golongan pengundi yang merupakan salah satu komponen terpenting dalam pilihan raya. Aspek pengundi yang menjadi fokus kajian ialah corak tingkah laku pengundian, iaitu konsep yang melihat hubungan antara pengundi dan proses pilihan raya serta agen yang terlibat dalam proses tersebut seperti Suruhanjaya Pilihan Raya (SPR) dan parti politik. Selain melihat corak tingkah laku pengundian, buku ini juga meneliti corak budaya dan tahap penyertaan politik pengundi di Sarawak. Dengan mengkaji corak budaya dan penyertaan politik pengundi, pembaca akan dapat lebih memahami psikologi dan pandangan pengundi terhadap perkara-perkara yang berkaitan dengan pilihan raya.

Buku ini dibahagikan kepada tujuh bab yang membincangkan topik-topik yang berkaitan dengan pilihan raya parlimen dan pengundi di Sarawak. Bab satu merupakan perbincangan umum mengenai latar belakang pilihan raya parlimen di Sarawak. Dalam bab ini, penulis membincangkan konsep dan jenis-jenis pilihan raya yang menjadi amalan di kebanyakan negara dunia. Seterusnya, pelbagai aspek yang berkaitan dengan pilihan raya parlimen Sarawak dari tahun 1969 hingga 1999 dikupas. Aspek-aspek yang dimaksudkan adalah seperti jumlah pengundi, peratusan keluar mengundi, parti yang bertanding dan undi popular yang diperoleh oleh parti-parti. Bab dua pula akan menjawab persoalan yang berbangkit berkenaan konsep tingkah laku pengundian dan kajian lepas yang berkenaan dengan subjek ini di Sarawak. Bab ini menekankan pemahaman mengenai konsep tingkah laku pengundian dan kaitannya dengan proses demokrasi serta pilihan raya. Gelintiran kesusasteraan yang dikemukakan dalam bab ini juga tidak kurang pentingnya kerana ia digunakan sebagai landasan utama kepada pembentukan kerangka dan skop buku ini. Seterusnya bab tiga mengetengahkan metodologi yang digunakan dalam menjalankan penyelidikan tingkah laku pengundian di Sarawak. Bab tiga juga cuba menjelaskan latar belakang kawasan kajian, jumlah sampel dan kaedah pengedaran borang soal selidik.

Bab empat hingga bab tujuh membincangkan hasil kajian yang

telah diperoleh. Bab empat membincangkan tentang budaya politik pengundi di kawasan kajian. Aspek budaya politik yang diberi tumpuan ialah pandangan pengundi terhadap SPR, sistem pilihan raya dan kerajaan. Bab ini juga mengkaji tahap pengetahuan pengundi terhadap perkara-perkara yang berkaitan dengan pilihan raya di Sarawak. Bab lima pula mengkaji tahap penyertaan politik pengundi di kawasan kajian. Aspek penyertaan politik yang diteliti ialah tahap minat pengundi dalam politik dan tahap keahlian mereka dalam parti.

Bab enam akan membincangkan pola penggunaan sumber maklumat politik di kalangan pengundi di kawasan kajian. Dalam bab ini, sumber maklumat politik yang popular di kalangan pengundi dan kesan maklumat politik dalam mempengaruhi pilihan pengundi turut dikupas. Bab tujuh melihat model tingkah laku pengundian di Sarawak. Bab ini menilai faktor-faktor yang berperanan dalam mempengaruhi pilihan pengundi di kawasan kajian. Model tingkah laku pengundian yang tersendiri bagi Sarawak turut dikemukakan dalam bab ini. Dengan adanya model Sarawak, penulis berharap golongan penganalisis dan aktor politik, pelajar dan pengundi akan dapat lebih memahami segala proses yang terlibat dalam pembuatan keputusan pengundi dan faktor-faktor yang mempengaruhi proses tersebut. Akhir sekali, penulis berharap buku ini akan dapat membuka laluan dan mencetuskan minat di kalangan pengkaji lain dalam menjalankan lebih banyak penyelidikan mengenai tingkah laku pengundian di Sarawak, khususnya, dan Malaysia, amnya. Kajian yang berterusan perlu dilakukan agar kita sentiasa peka terhadap perkembangan atau perubahan tingkah laku pengundi.

Buku ini tidak mungkin dapat direalisasikan tanpa dorongan serta sokongan pelbagai organisasi dan individu yang tertentu. Setiap keringat yang dicurahkan dan pandangan serta maklumat yang diberikan adalah seumpama permata yang tidak ternilai harganya. Di sini penulis ingin merakamkan setinggi-tinggi penghargaan dan terima kasih kepada pihak yang berikut:

- Universiti Malaysia Sarawak yang memberikan bantuan kewangan untuk menjayakan usaha penyelidikan ini.
- Pihak Suruhanjaya Pilihan Raya Sarawak, terutamanya Encik Wan Alwi Datuk Wan Hashim, Tuan Haji Takun Sunggah dan mendiang Encik Lani Tuah, yang tidak jemu-jemu membantu dalam memberikan pelbagai maklumat mengenai pilihan raya dan daftar nama pemilih.
- Pengundi di kawasan parlimen Petra Jaya, Bandar Kuching, Lubok Antu dan Bintulu yang telah menjadi responden dalam penyelidikan ini.
- Puan Nur Afifah Vanitha Abdullah yang telah banyak membantu dalam penyuntingan buku ini.

- Akhir sekali, kepada semua pihak yang telah terbabit secara langsung ataupun tidak dalam menjayakan penyelidikan dan penghasilan buku ini yang namanya tidak dapat disebut di sini.

Walaupun buku ini merupakan usaha kolektif kesemua pihak yang telah dinyatakan di atas, namun mereka tidak bertanggungjawab terhadap setiap pandangan dan pendapat yang disampaikan dalam buku ini. Untuk itu, segala kekurangan dan kelemahan dalam buku ini adalah tanggungjawab penulis sepenuhnya.

Mohd Faisal Syam Abdol Haziz

Neilson Ilan Mersat

Ahi Sarok

13 Mei 2002